

tételei fenforognak és a perújítás nem szolgál a törvény per-orvoslatot megszorító rendelkezéseinek kijátszására, a tényállás helyes megállapításával együtt a helyes jogszabály is alkalmaztassék és az alapperbeli bíró ebbeli tévedése a megváltozott bizonyítási anyag méltatása kapcsán, ha már a bíróság az ügygel újból foglalkozik, kiigazítottassék.

Ifj. Dr. Szigeti László.

Postatakarékpénztár, mint közpénztár.

I. A Vht. 84. §-a szerint a közpénztárakból felvehető követelések, továbbá bírói letétbe helyezett összegek, kiküldött ki-rendelésének mellőzésével foglalhatók le.

Bármennyire is szabatos a törvénynek e rendelkezése, a gyakorlati életben mégis sok vitára ad alkalmat két vonatkozásban; és pedig 1. vajjon mily intézmények tekinthetők közpénztáraknak e §. alkalmazhatósága szempontjából; 2. és vajjon a közpénztáraknál kiküldött mellőzésével csupán közjogi jogviszonyból származó követelések, avagy magánjogi jellegű követelések is lefoglalhatók-e?

III. E vitaanyagban szerepel a m. kir. Postatakarékpénztár is és pedig a fentebb említett mindkét vonatkozásban. Foglalkozunk elsősorban a közpénztári jelleggel.

ad 1. Vincenti—Borsody (270. o.) és Sárly (84. §-hoz írt jegyzetek) szerint a Postatakarékpénztár nem közpénztár, hanem kereskedelmi társaság. Ugyanerre az álláspontra helyezkedett a bpesti kir. törvényszék is 559/1933. sz. végzésével. Ezzel szemben a beszerzett tudakozódásunk szerint a bpesti központi kir. járásbíróóság a közpénztári jellegét a fenti intézménytől nem tagadja meg. Hasonló értelmű végzést hozott a bpesti kir. ítélőtábla is P. VIII. 13.076/1937. sz. határozatában.

Nézetünk szerint ez utóbbi álláspont a helyes. Ugyanis a közpénztárakból felvehető követeléseknek vagy bírói letétbe helyezett összegeknek lefoglalása tárgyában kiadott 5620/1909. sz. I. M. rendelet mellékletének 25. folyószáma alatt a m. kir. Postatakarékpénztár közpénztári jellege kifejezetten el van ismerve és ennek folytán minden vita etekintetben ki van zárva.

De egyébként sem lehet a Postatakarékpénztárt kereskedelmi társaságnak tekintenünk, mert kereskedelmi társaságnak csupán oly jogi személyt lehet minősíteni, amelynek ily jellegét a kereskedelmi törvény vagy azt kiegészítő más törvény kifejezetten elismeri; példaként megemlítjük, hogy az 1930. évi V. t.-c. életbelépése előtt alakult korlátolt felelősségű társaság kereskedelmi társaságok közé nem volt sorolható. (V. ö. Nagy Ker. jog. 48. §.; Kuncz I. r. 245. o.)

ad 2. E vonatkozásban a Vht. 84. §-a a következőkép intézkedik: „Ha a végrehajtató a végrehajtási kérvényben kijelenti, hogy a végrehajtást csupán a kérvényben határozottan megjelölt s a közpénztárból felvehető követelésekre... kívánja ve-

zetni...“ A törvény tehát nem tesz különbséget, vajjon a közpénztártól felvehető követelés közjogi jogviszonyból származik-e, avagy magánjogi természetű-e? Ha a Vht. 84. §-ban írt eljárási módot csupán az előbbire kívánta volna korlátozni, úgy azt külön kifejezésre kellett volna juttatnia; nevezetesen „közpénztárból felvehető illetményekről“ kifejezést kellett volna használnia és nem „a közpénztárakból felvehető követelésekre“ szavakat. Ebből pedig szükségszerűen következik, hogy mind a közjogi, mind pedig a magánjogi jogviszonyokból származó követelések lefoglalására a Vht. 84. §-a alkalmazható.

Azt sem szabad e vonatkozásban figyelmen kívül hagyunk, hogy sem a végrehajtást szenvedőre, sem annak adósára hátrányt nem jelent, hogy magánjogi természetű követelések is kiküldött mellőzésével foglalhatók le, sőt az előbbire nézve előnyös is, mert a foglalás kevesebb költséggel jár. Azt is szemelőtt kell tartanunk, hogy a kiküldött igénybevétele nagyobb garanciát nem biztosít a végrehajtható számára, mint a közvetlen bírói foglalás, hiszen a kiküldött is a harmadik adóst csupán értesíti, így nyilván ebből a szempontból teljesen közömbös, vajjon a harmadik adós rendelvényt, avagy bírói végzést kap-e kézhez? Gyakorlatilag az sem játszik szerepet, hogy a kiküldött által történő foglalásnál a zálogjogi elsőbbséget az összeírás napjától kell számítani, míg a 84. §. alkalmazása esetén a végzésnek a közpénztárhoz való érkezésének időpontjától.

Felfogásunkat igazolja továbbá a fentebb már említett 5620/1909. I. M. sz. r. melléklete. Ugyanis e mellékletben kifejezetten el van ismerve az állami üzemek közpénztári jellege (Ez egyébként sem volna vitásá tehető, mert még az állami költségvetésben is szerepelnek; a Postatakarékpénztár sem kivétel ez alól). E melléklet azokat az állami pénztárakat tartalmazza, amelyeknél az egyes számadási ágakra nézve a számféjtést nem a pénztár, hanem az utalványozó hatóság mellé rendelt számvevőség teljesíti. E melléklet tehát a kivételeket tünteti fel a következő formában: pl. „állami erdők, erdészeti nyugdíjak“, „állami lótenyésztézetek“, „a képviselőház és főrendiház összes személyi és dologi kiadásai“, „M. kir. Operaház és Nemzeti Színház összes személyi és dologi kiadásai“ stb. Nyilvánvaló a fenti kiragadott példánál, hogy nemcsak közjogi jogviszonyból származó követelésekről intézkedik a rendelet. Merész állítás volna ugyanis azt mondani, hogy közjogi jogviszonyból származik, ha pl. egy kereskedő selymet szállít az Operaháznak, vagy bársonyszéket a Képviselőháznak, avagy egy gazda szénát ad el Bábolnának. Ezek pedig mind *dologi* kiadások.

Egyébként is kétségtelen, hogy az állam és az állami üzemek összes kiadásai és bevételei különböző számadási ágazatok keretében zárszámadásilag elszámoltatnak, vagyis valamennyi kiadás és bevétel állami számadási útra tartozik tekintet nélkül arra, vajjon közjogi vagy az állam magánjogi jellegű jogviszonnyal vannak-e összefüggésben. A m. kir. Postatakarékpénztár is köteles minden egyes tételét elszámolni. Az 5620/1909. I. M. sz. r. intézkedéseiből pedig nyilvánvaló, hogy a Vht. 84. §-a alkal-

mazható mind oly követelésre, amely állami számadási útra tartozik.

III. Még pár szóval foglalkoznunk kell a Vht. 84. §-nak törvényhozói indokával. A miniszteri indokolás szerint e rendelkezést „az eljárás egyszerűsítése és a költségkimelés indokoltak”. Egyéb szempont feltüntetve nincs. Ez az indokolás a 84. §. rendelkezését csupán a Vht. 83. §-ával szemben alapozza meg és kizárólag arra vonatkozik, hogy a végrehajtó-kiküldési díja ezáltal megtakarítást nyerjen (költségkimelés), ill., hogy az esetben, ha a végrehajtató már a végrehajtás elrendelésének kérésakor tudja, hogy a végrehajtást szenvedőnek közpénztárból felvehető követelése van, ne kelljen kérnie a végrehajtó kiküldését (eljárás egyszerűsítés). A kiküldött mellőzése ellenben nem függ össze a már lefoglalt követelés egyszerűbb és olcsóbb behajtási módjával, mivel a Vht. 133. §-a a kiküldött közbenjöttével eszközölt végrehajtásokra is alkalmazandó. A miniszteri indokolásban azonban nem kapunk magyarázatot arra nézve, hogy miért csupán a közpénztárakból felvehető követelések tekintetében engedte meg a törvényhozó a kiküldött mellőzését? És miért nem más követelések behajtásánál is?

Magyarázatot erre mi sem találunk. Első pillanatra ugyan úgy látszik, mintha ennek az volna a törvényhozói indoka, hogy csupán a közpénztáraknál látta a törvényhozó fennforogni azt a garanciát, hogy a lefoglalt követelés bírói letétbe helyezésének elmellőzésével is a végrehajtató érdeke kellően meg vannak óva. Ez az indok azonban e vonatkozásban nem helytálló, mert ez már a behajtási eljárásra tartozik és a kiküldött mellőzésével okozati összefüggésben nem áll. E kérdés fölött tehát a törvényhozó figyelme elsiklott. Ebből a körülményből azonban nézetünk szerint nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a Vht. 84. §-t kiterjesztően magyarázhatjuk, mert ez kivételt alkot az általános szabály alól. Nem volna helyes tehát oly értelmet adni pl. e §-nak, hogy a nyilvános számadásra kötelezett kereskedelmi társaságokra is alkalmazhatók e szabályok, miként ezt a m. kir. Kúria 471/1888. sz. határozatában kimondotta. — Más kérdés azonban az, hogy e §. alkalmazását törvényhozási úton nem volna-e indokolt kiterjeszteni az eljárás egyszerűsítése és olcsóbbá tétele, — hogy divatos kifejezéssel éljünk — az adós védelmének szempontjaiból. — *drt.* —

A csődtömeggondnok elszámolása a perköltségekről és a díjelőlegről.

A csődtörvény rendelkezései értelmében a csődtömeggondnok félevenként számadást, tömeggondnoki működésének befejezésekor pedig végszámadást köteles adni, mely számadások illetve végszámadás a csőd eljárás során a csődvagyon kezelése és értékesítése körében kezéhez befolyt bevételi összegekből és felmerült kiadásokból alakulnak olyképpen, hogy a mutakozó